

SOCIO-EMOCIONALNA DOBROBIT DJECE U USTANOVAMA RANOG I PREDŠKOLSKOG ODGOJA I OBRAZOVANJA

Istraživanje provedeno u pet europskih zemalja

ŠTO JE 'SEED' PROJEKT?

'SEED (eng. *social and emotional education and development*): Socio-emocionalno učenje i razvoj' je europski projekt osmišljen s ciljem da ukaže na važnost **socio-emocionalne dobrobiti** za učenje i razvoj djece, te da podrži profesionalan razvoj **praktičara koji rade s djecom između 2,5 do 6 godina u području socio-emocionalne dobrobiti**.

Social Emotional Education and Development

Tijekom SEED projekta provedeno je istraživanje o socio-emocionalnoj dobrobiti petogodišnje djece u dječjim vrtićima u **Hrvatskoj, Mađarskoj, Latviji, Norveškoj i Nizozemskoj**. Projektom se nastojalo pridonijeti unapređenju prakse ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja.

SEED projekt financiran je iz Erasmus+ programa Europske komisije - Strateško partnerstvo za školsko obrazovanje (2017. - 2019.)

Više informacija o SEED projektu i aktivnostima u okviru projekta možete pronaći na web stranici <https://icdi.nl/projects/social-and-emotional-education-and-development-seed>

ŠTO JE SOCIO- EMOCIONALNA DOBROBIT I ZAŠTO JE ONA VAŽNA ZA DJECU?

Dugoročan uspjeh djece u školi uvjetovan je socijalnim i emocionalnim vještinama te vještinama samoregulacije u jednakoj mjeri kao i akademskim vještinama i znanjem. Socijalni i emocionalni razvoj u najvećoj mjeri pridonosi **uspješnom prelasku u školu te predstavlja značajan preventivan faktor ometajućeg ponašanja i problema s mentalnim zdravljem**. Ne posvećujemo li pažnju socijalnom i emocionalnom razvoju djeteta, to može imati štetan učinak na kapacitete djeteta za učenje i napredovanje. Uzmu li se u obzir socio-ekonomski troškovi koji se povezuju s *bullyngom*, nasiljem i problemima mentalnog zdravlja, posvećivanje premalo pažnje socijalnom i emocionalnom razvoju djeteta može biti i skupo. Istraživanja su pokazala da postoji pozitivna povezanost između mogućnosti da se djeca često **igraju**, u zatvorenom ili na otvorenom prostoru, i njihove socio-emocionalne dobrobiti. Socio-emocionalna dobrobit također je pozitivno povezana s **podrškom i poticajem roditelja i praktičara** koji pokazuju osjetljivost na potrebe djece za pažnjom i skrbju i na njihovu želju da **istražuju, igraju se i uče**. **Praktičari su najvažniji partneri** u ustanovama ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja u osiguravanju bogatog okruženja za učenje koje može pozitivno utjecati na razvoj djetetove samoregulacije i socijalnih vještina. Međutim, istraživanja također ukazuju na manjak edukacija i kontinuiranog stručnog usavršavanja na ovu temu i na potrebu da se osmisle učinkovite metode koji bi praktičarima ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja omogućili razvoj vještina i kompetencija koje potiču socio-emocionalnu dobrobit djece.

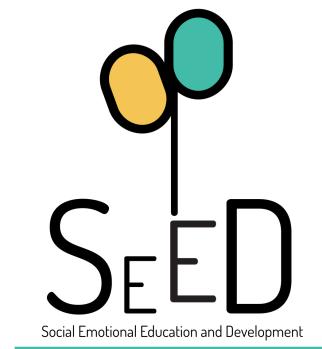
DEFINICIJA SOCIO- EMOCIONALNE DOBROBITI

Definicija koju je razvio
*Center on the
Social Emotional
Foundations for Early
Learning* (2008.)
odražava naše shvaćanje
socio-emocionalne
dobrobiti:

'Razvojni kapacitet djece rane i predškolske dobi da formiraju bliske i sigurne odnose s odraslima i svojim vršnjacima; da dožive, prilagode i izraze svoje emocije na društveno i kulturno prihvatljiv način; da istražuju svoju okolinu i uče, a sve to unutar konteksta svoje obitelji, zajednice i kulture.'

METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

Istraživanje je uključivalo i **kvantitativne i kvalitativne metode**. Socio-emocionalnu dobrobit djece procjenjivali smo koristeći **Univerzalni psihosocijalni indikator za petogodišnje dječake i djevojčice** (eng. *Universal Psychosocial Indicator for Five-Year-Old Boys and Girls, UPSI-5*). Također nas je zanimalo postoje li značajne razlike između iskustva ranog odgoja i obrazovanja i socio-emocionalne dobrobiti djece u različitim zemljama; postoje li razlike između dječaka i djevojčica te između ruralnih i urbanih dijelova. Kvalitativni podaci dobiveni iz **intervjua s odgajateljima i ravnateljima vrtića** koji su sudjelovali u istraživanju ponudili su dodatna bitna saznanja o tome kako je shvaćena socio-emocionalna dobrobit te o mjestu koje ona zauzima u svakodnevnom pedagoškom radu.

CILJEVI

1

Procijeniti socio-emocionalnu dobrobit petogodišnje djece u ustanovama ranog odgoja i obrazovanja u pet europskih zemalja: Hrvatskoj, Mađarskoj, Latviji, Norveškoj i Nizozemskoj kroz intervjuje s odgajateljima u dječjim vrtićima.

2

Identificirati faktore u dječjim vrtićima koji potiču i ometaju socio-emocionalnu dobrobit djece u svakoj zemlji.

SUDIONICI

U istraživanju su ukupno sudjelovala **52 objekta** ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja, od kojih se većina nalazi u urbanim područjima. U svakoj je zemlji sudjelovalo između 9 i 12 objekata.

U istraživanju je sudjelovalo **1195 djece** (46% djevojčica i 54% dječaka), **140 odgajatelja** i **44 ravnatelja**.

Svi odgajatelji su bile žene, osim u Norveškoj gdje je bilo 36% muških odgajatelja.

RANI ODGOJ I OBRAZOVANJE U NACIONALNOM ZAKONODAVSTVU

Prema **Zakonu o predškolskom odgoju i obrazovanju u Republici Hrvatskoj** (2013.), predškolski odgoj i obrazovanje sastavni je dio obrazovnog sustava, a svako dijete ima pravo na predškolski odgoj. Predškolski odgoj organizira se i provodi za djecu od navršenih 6 mjeseci života do polaska u osnovnu školu. Mlađa djeca (6 mjeseci do tri godine) pohađaju jasličke skupine, a djeca od 3. do 6. godine vrtićke skupine.

Djeca koja ne pohađaju jasličke ili vrtićke skupine moraju pohađati predškolski program u godini prije polaska u osnovnu školu. Svaki dječji vrtić je odgovoran za razvijanje vlastitog kurikuluma (na institucionalnoj razini) koji se temelji na nacionalnom kurikulumu. **59,2% djece u dobi od 3 do 6 godina** je pohađalo dječje vrtiće na nacionalnoj razini 2016. godine (Dobrotić, Matković i Menger: *Analiza pristupačnosti, kvalitete, kapaciteta i financiranja sustava ranoga i predškolskog odgoja i obrazovanja u Republici Hrvatskoj*, Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, Zagreb, 2018.)

FAKTORI KOJI POTIČU I OMETAJU SOCIO-EMOCIONALNU DOBROBIT

Tijekom istraživanja odgajatelji su identificirali sljedeće **faktore** kao ključne u **poticanju** socio-emocionalne dobrobiti djece u institucijama ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja:

- kompetencije i stavovi odgajatelja
- podržavajuće okruženje
- kvalitetni odnosi
- socijalni i emocionalni odgoj
- uvažavanje različitosti među djecom i inkluzivan pristup
- primjena pristupa usmjerenog na dijete.

Najčešći **faktori** u dječjim vrtićima koje su odgajatelji identificirali kao one koji **ometaju** socio-emocionalnu dobrobit djece su:

- mnogobrojne vrtičke skupine
- nedostatak zaposlenika
- česte promjene zaposlenika.

Odgajatelji u Hrvatskoj, Latviji i Mađarskoj su također identificirali **nedostatak suradnje s roditeljima** kao faktor koji negativno utječe na socio-emocionalnu dobrobit djece. Još jedan faktor u dječjim vrtićima koji je prepoznat kao onaj koji negativno utječe na socio-emocionalnu dobrobit djece su poteškoće ili izazovi u nošenju s **kulturalnom i etničkom raznolikošću** u skupinama.

NORVEŠKA

HRVATSKA

"Zaposlenici moraju imati vještine i znanje o djeci i njihovo dobrobiti. I moraju biti uvijek dostupni djeci i zainteresirani za njih. Razgovarati s djecom o osjećajima i prijateljstvu; to je ono što je važno."

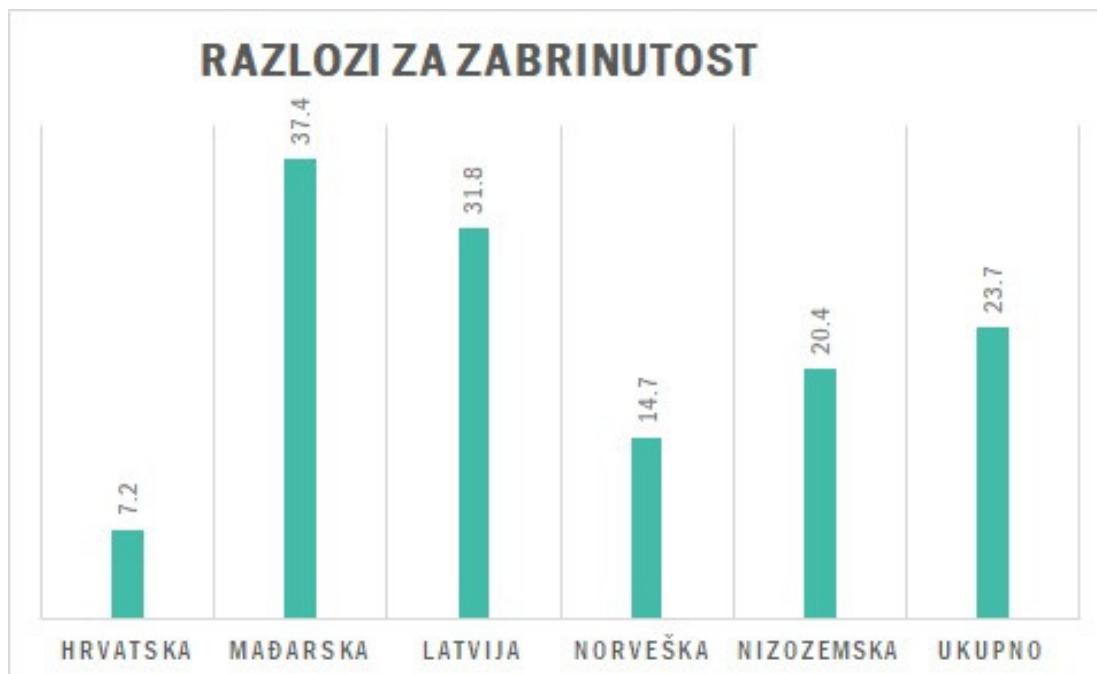
odgajatelj iz Norveške

"Nedostaje nam vremena da se posvetimo svakom djetetu, svi su pod pritiskom, i mi odgajatelji i djeca. Djeci je potrebno da provode više vremena u prirodi, na zraku, gdje mogu skakati i istraživati. Strogo pridržavanje pravila, boravak u zatvorenoj prostoriji i nedostatak podrške za nove pristupe koji bi omogućili poticanje socio-emocionalne dobrobiti djece."

odgajateljica iz Hrvatske

SOCIO-EMOCIONALNA DOBROBIT U BROJEVIMA

Prosječan postotak djece kod koje je postojao **razlog za zabrinutost** za njihovu socio-emocionalnu dobrobit po zemlji je varirao od **7% djece u Hrvatskoj do 37% u Mađarskoj.**

Rezultati za Hrvatsku mogu se interpretirati na nekoliko načina. **Prva mogućnost** je da Hrvatska zaista ima najmanji broj petogodišnje djece kod koje postoji rizik u njihovoј socio-emocionalnoј dobrobiti. **Druga mogućnost** je da odgajatelji koji dolaze iz različitih zemalja, odnosno kultura, na različit način procjenjuju tј. interpretiraju rizičnost različitih dječjih ponašanja. **Treća mogućnost** je da odgajatelji nisu skloni određeno ponašanje procijeniti kao rizično jer bi se to moglo interpretirati kao posljedica kvalitete njihovog posla. I **četvrta mogućnost** je da, u Hrvatskoj, ranjiva djeca ostaju izvan vrtića zbog (ne)dostupnosti vrtića, na što ukazuje i podatak da **obuhvat djece predškolskim odgojem i obrazovanjem u Hrvatskoj iznosi samo 59%.**

ZAKLJUČCI

Rezultati ovog istraživanja ukazuju na važnost posjedovanja vještina i **kompetencija odgajatelja** nužnih za poticanje svih aspekata razvoja djeteta.

Mnogi faktori za koje su odgajatelji ustanovili da **potiču socio-emocionalnu dobrobit** su pod njihovom kontrolom. Ovi faktori uključuju odnose koji se temelje na poštovanju, suradnju s roditeljima i pružanje prilika djeci za igru i na otvorenom i u zatvorenim prostorima. Drugim riječima, svakodnevni postupci odgajatelja mogu utjecati na socio-emocionalnu dobrobit djece.

Temu socio-emocionalnog razvoja potrebno je uvrstiti u program preddiplomskog studija te u edukacije kontinuiranog stručnog usavršavanja.

Posebnu pažnju treba posvetiti kulturnoj raznolikosti i inkluziji. Odgajatelji koji se svakodnevno susreću s kulturnim raznolikostima 'teoretski' znaju da njih treba poštovati, ali to u praksi nije uvijek jednostavno.

Socio-emocionalna dobrobit je kompleksan koncept koji zahtijeva holistički pristup u ustanovama ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja. Buduća istraživanja trebala bi istražiti na koji način odrasli prepoznaju i razumiju znakove niske socio-emocionalne dobrobiti djece.

IDUĆI KORACI

Kako bi se pružila podrška odgajateljima u nastojanjima da posvete više pažnje socio-emocionalnoj dobrobiti, odabrana grupa odgajatelja iz zemalja uključenih u SEED projekt sudjelovat će u profesionalnom usavršavanju korištenjem metode grupne refleksije, tzv. **WANDA metode**. Ova grupna refleksija održavat će se između listopada 2018. i lipnja 2019.

Konzorcij SEED projekta (2018.), *Socio-emocionalna dobrobit djece u ustanovama ranog odgoja i obrazovanja - sažetak istraživanja*, Leiden: SEED Projekt.

Za više informacija kontaktirajte:

Pučko otvoreno učilište 'Korak po korak'

www.korakpokorak.hr

korakpokorak@korakpokorak.hr

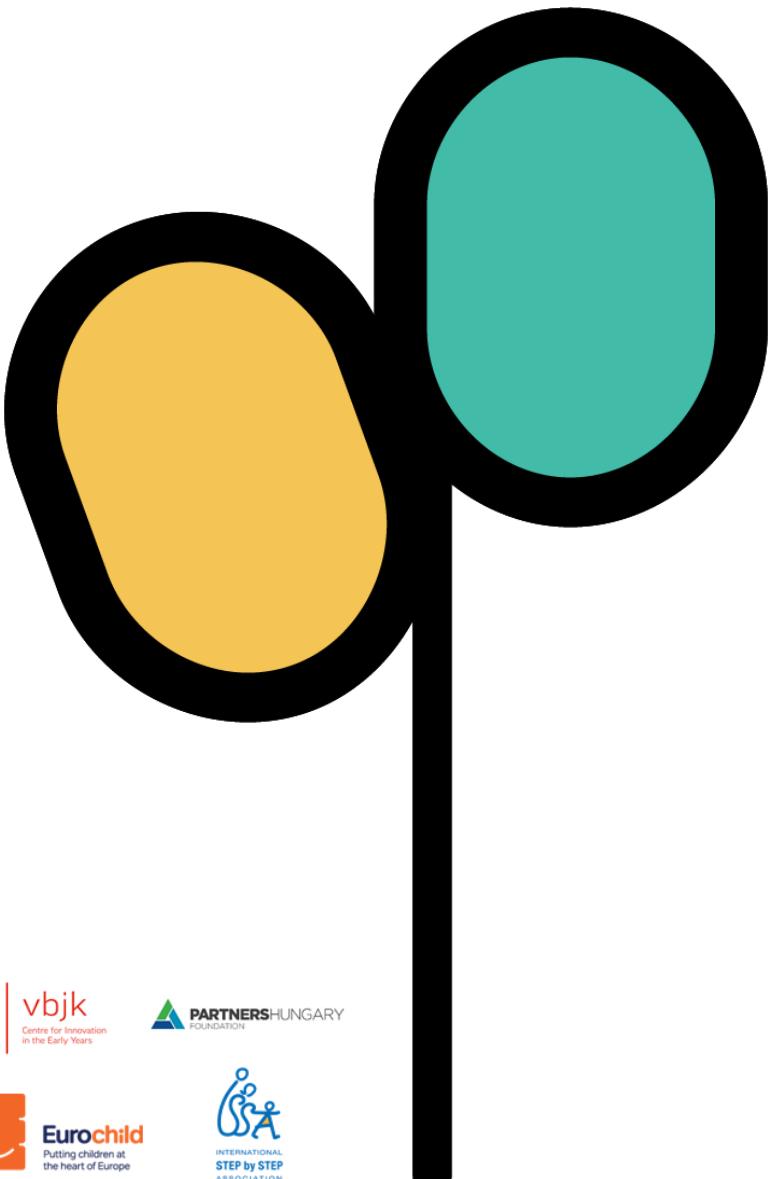
(01) 4854 935

SEED projekt je financiran iz Erasmus Plus programa Europske komisije - Školsko obrazovanje, KA2. Podrška Europske komisije za izradu ove publikacije ne predstavlja odobrenje njezinog sadržaja koji odražava stavove samih autora te se Komisija ne može smatrati odgovornom za bilo kakvu daljnju uporabu informacija sadržanih u ovoj publikaciji.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Partnerske organizacije na SEED projektu:

 International Child Development Initiatives

 CENTRE FOR INNOVATION INITIATIVES

 KORAK
PO
KORAK

 vbjk
Centre for Innovation
in the Early Years

 PARTNERS HUNGARY
FOUNDATION

 Windesheim Flevoland

Queen Maud University College
EARLY CHILDHOOD EDUCATION

 Eurochild
Putting children at
the heart of Europe

 INTERNATIONAL
STEP by STEP
ASSOCIATION